Ūdenssaimniecības pakalpojumi, to problemātika un risinājumi

LŪKA izpilddirektore,
Baiba Gulbe
LPS, 2015.gada 17.aprīlis

Biedrība “Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija” (LŪKA)

Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija dibināta **1990.gada 24.maijā** un ir viena no pirmajām profesionālajām asociācijām Latvijā.

13 dibinātāji

Aizkraukle, Cēsis, Daugavpils, Valmiera, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Kuldīga, Liepāja, Līvāni, Talsi, Ventspils, Rīga.

Šobrīd Asociācijā ir pārstāvēti jau **27** Latvijas ūdenssaimniecības uzņēmumi un darbojas **8** asociētie biedri - SIA "EvoPipes", SIA "Wavin Latvia", SIA "Wilo Baltic", SIA "SANISTAL", SIA "Pipelife Latvia", SIA "Firma L4", SIA "Uponor Latvia" un SIA "Vega-1".

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Saturs

- ☑ **Kas ir ūdenssaimniecības pakalpojumi?**
- ☑ **Kas ir Sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi?**
- ☑ **Ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanā iesaistītās puses.**
- ☑ **Ieguldījumi sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstībā.**
- ☑ **Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu problemātika.**

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Kas ir kas?

ūdenssaimniecības pakalpojumi –

- sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi šā likuma izpratnē,
- decentralizētie kanalizācijas pakalpojumi,
- pakalpojumi lietus ūdeņu savākšanai un novadīšanai, tai skaitā centralizētajās kanalizācijas sistēmās

sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi –

pakalpojumi ūdens ieguvē, uzkrāšanā un sagatavošanā lietošanai līdz padevei centralizētajā ūdensvada tīklā, ūdens piegādē no padeves vietas centralizētajā ūdensvada tīklā līdz piederības robežai, notekūdeņu savākšanā centralizētajās kanalizācijas sistēmās no piederības robežas un novadīšanā līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, notekūdeņu attīrīšanā un novadīšanā vidē, tai skaitā virszemes ūdensobjektos, izņemot notekūdeņu savākšanu lietus kanalizācijas sistēmās

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Sabiedriskie pakalpojumi

- ✓ **Tiek sniegti sabiedrības interesēs** -

  iedzīvotāju pamatvajadzību nodrošināšanai (25 l/dnn personai) jānodrošina obligāti

- ✓ **Organizē pašvaldības** –

  saskaņā ar Likuma par Pašvaldībām 15.panta deleģējumu

- ✓ **Ūdenssaimniecības uzņēmumu mērķis** - sniegt sabiedrisko pakalpojumu ierobežotas konkurences apstākļos

- ✓ **Maksa par pakalpojumu regulēta** ar konkrētu metodoloģiju - SPRK

- ✓ **Ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorija** - nosaka pašvaldība

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Sabiedriskie pakalpojumi - maksa par pakalpojumu

PRINCIPS - tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju veiktie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti.
Tarifu metodika kopš 2010.gada.

LŪKA biedru dati:

Vidējais tarifs ūdensapgādes pakalpojumiem = 0.88 €/m³

Tarifi noteikti robežās 0.46 – 1.42 €/m³

min – SIA „Rēzeknes ūdens", apstiprināts 26.11.2007.

max – SIA „Aizkraukles ūdens", apstiprināts, 21.10.2008. (jurid. pers.; 03.11.2014. SPRK iesniegts tarifu projekts, kur visiem vienāds tarifs 1.19 €/m³)

Vidējais tarifs kanalizācijas pakalpojumiem = 1.11 €/m³

Tarifi noteikti robežās 0.65 – 1.71 €/m³

min - SIA „Rīgas ūdens", apstiprināts 28.05.2014.

max - SIA „Jūrmalas ūdens", apstiprināts 21.03.2012.

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Nozares institucionālais raksturojums

Sistēmas dalībnieks	Funkcija	Piezīmes
Pašvaldība	Organizē pakalpojumu sniegšanu savā atbildības zonā	Funkciju var nodot vai sniegt patstāvīgi.
Pakalpojumu sniedzējs, uzņēmums	Nodrošina pakalpojumu sniegšanu	Vienā teritorijā var strādāt vairāki nodalīti uzņēmumi, Juridiskais statuss- SIA, kapitāla daļu turētājs parasti – pašvaldība
SPRK	Piešķir licences, izskata un apstiprina tarifus (maksu par pakalpojumu)	Darbība attiecas tikai uz komersantiem, pašvaldības neregulē
Pakalpojumu lietotājs	Lieto pakalpojumu pēc brīvas izvēles	Pašvaldībai nav iespējas noteikt obligātu pieslēgšanos pakalpojumu lietošanai. Pakalpojumu lietotājs (rūpnīca) var nodrošināt sevi ar pakalpojumu un vienlaikus būt pakalpojumu sniedzējs.
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Nosaka nozares politiku	Nozarei pagaidām nav vienota normatīvā regulējuma.

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Ieguldījumi ūdenssaimniecības infrastruktūrā

Ieguldīti ievērojami finanšu resursi:

No Kohēzijas fonda (KF)

440 899 151 EUR
(kopš 2007.gada)

107 projekti (89 aglomerācijās)

No Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF)

43 493 781 EUR
(kopš 2007.gada)

421 projekts (apdzīvotās vietās ar CE 200 līdz 2000)

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Plānotais ieguldījumu piedāvājums

Kohēzijas Fonda finansējums - 142,28 milj. EUR (85%; 20% pieslēgumiem)

- Pieslēgumu izveide kanalizācijas tīkliem un dzeramā ūdens apgādes sistēmām
- Kanalizācijas tīklu un dzeramā ūdens apgādes sistēmu paplašināšana
- Kvalitātes prasībām neatbilstošu kanalizācijas un ūdensapgādes tīklu rekonstrukcija
- Notekūdeņu intensīvāka attīrīšana, lai nodrošinātu riska ūdensobjektu stāvokļa uzlabošana

Plānotais rezultāts:

- iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti atbilstošu centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu pieslēgumi **95,4%** (bāze 2012.g. – 82%; 2007.-2013.g.perioda ietekme - 7,8%)
- iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti atbilstošu centralizēto notekūdeņu pakalpojumu pieslēgumi **95,9%** (bāze 2012.g. – 79%; 2007.-2013.g.perioda ietekme – 10,4%)

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Plānotais ieguldījumu piedāvājums

Ierobežojumi

Ūdenssaimniecības aktivitātes tiks īstenotās prioritārā secībā un ievērojot pieejamo finansējuma apjomu:

- Pieslēgumu izveide kanalizācijas tīkliem un dzeramā ūdens apgādes sistēmām un tīklu paplašināšana pašvaldībās ar CE>10 000, kur pakalpojumu pieejamība nesasniedz 100%;
- Kanalizācijas un ūdensapgādes un tīklu rekonstrukcija pašvaldībās ar CE>10 000;
- Kanalizācijas un ūdensapgādes un tīklu paplašināšana un pieslēgumu izbūve pašvaldībās ar CE 2 000 - 10 000;
- Kanalizācijas un ūdensapgādes un tīklu rekonstrukcija pašvaldībās ar CE 2 000 - 10 000;
- Notekūdeņu intensīvāka attīrīšana, lai nodrošinātu riska ūdensobjektu stāvokļa uzlabošanu.

Uzsvars tiks likts uz faktisko pieslēgumu un to pieejamības nodrošināšanu, kā arī uz ūdenssaimniecības pakalpojumu saņemšanas iespēju uzlabošanu tieši tajās aglomerācijās, kurās ir zemākā atbilstība ES direktīvu prasībām.

Ūdensapgādes paplašināšana un pieslēgumu izveide tiks atbalstīta pie nosacījuma, ka tiek uzlaboti arī kanalizācijas pakalpojumi.

Uzmanība tiks pievērsta arī ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu rekonstrukcijai ūdens noplūžu un vidē novadītā piesārņojuma samazināšanai.

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Problēmas

- ✓ **Samazinās ūdens patēriņš** – no190-120 l/dnn uz 80-60 l/dnn
- ✓ **Pieaug** elektroapgādes pieslēgumu un patēriņa **izmaksas**
- ✓ **Maz jaunu patērētāju -** nepieslēdzas dārdzības dēļ, citi iemesli?
- ✓ **Tarifi nesedz pašizmaksu** (nav pēc 2010.gada metodikas)
  - *Dzeramā ūdens tarifs Latvijā vidēji ir 0.88 €/m^3, taču vidējā cena Vācijā ir 3,9 – 4,5 €/m^3*
  - *Par mājsaimniecību kanalizācijas novadīšanu Latvijā vidējā cena ir 1.11 €/m^3, vidējā cena Vācijā ir 6,5 – 7,5 €/m^3*
- ✓ **Esošajiem klientiem pieaug tarifi** (pieauguma tendence ap 20%)
- ✓ Esošās **infrastruktūras novecošanās**

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Salīdzinot datus par ūdens patēriņu uz iedzīvotāju laika periodā no 1996. - 2013.gadam, secināms, ka kopumā patēriņam ir tendence samazināties – tā, piemēram, ja 1996.gadā vidēji 1 iedzīvotājs diennaktī patērēja 186 litrus (*datu analīzē izmantoti 12 Latvijas pilsētu rādītāji*), tad 2013.gada provizoriskais diennakts patēriņš ir 65.8 litri (*dati no 15 apdzīvotām vietām)*.

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Vai sabiedriskos pakalpojumus vajag reklamēt?

LATVIJAS
ŪDENSAPGĀDES UN
KANALIZĀCIJAS
UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Pakalpojuma lietošanas nosacījumi - I

Pakalpojumu lieto, ja par to var samaksāt - oficiālā «statistika liecina, ka mājsaimniecībās 2012.gadā bija salīdzinoši augsts mājokļa uzturēšanas maksājumu slogs. Latvijas mājsaimniecības sava mājokļa uzturēšanai tērē gandrīz piekto daļu savu ienākumu, jo īpaši nesamērīgi smagu mājokļa izmaksu slogu nes trūcīgās mājsaimniecības. Šīs mājsaimniecības mājokļa izmaksu segšanai 2011.gadā tērēja 35% no to rīcībā esošā ienākuma. Pagājuša gadā mājsaimniecību izdevumi mājokļa uzturēšanai pieauga par 6,7%»(*avots- Swedbank*)

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Pakalpojumu lietošanas nosacījumi - II

APTAUJA

kādus pakalpojumus mājsaimniecība vēlas?

kādu ūdeni lieto šobrīd/kur novada notekūdeņus?

cik tā ir gatava maksāt par komfortu - pieslēgšanās izmaksas, cik daudz laika tas prasa?

Atceries - individuālās notekūdeņu sistēmas neviens nekontrolē.

Izpratnes veicināšana jeb kāpēc man to vajag?

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Kāpēc vajag pieslēgumus? - I

Likumdošana?

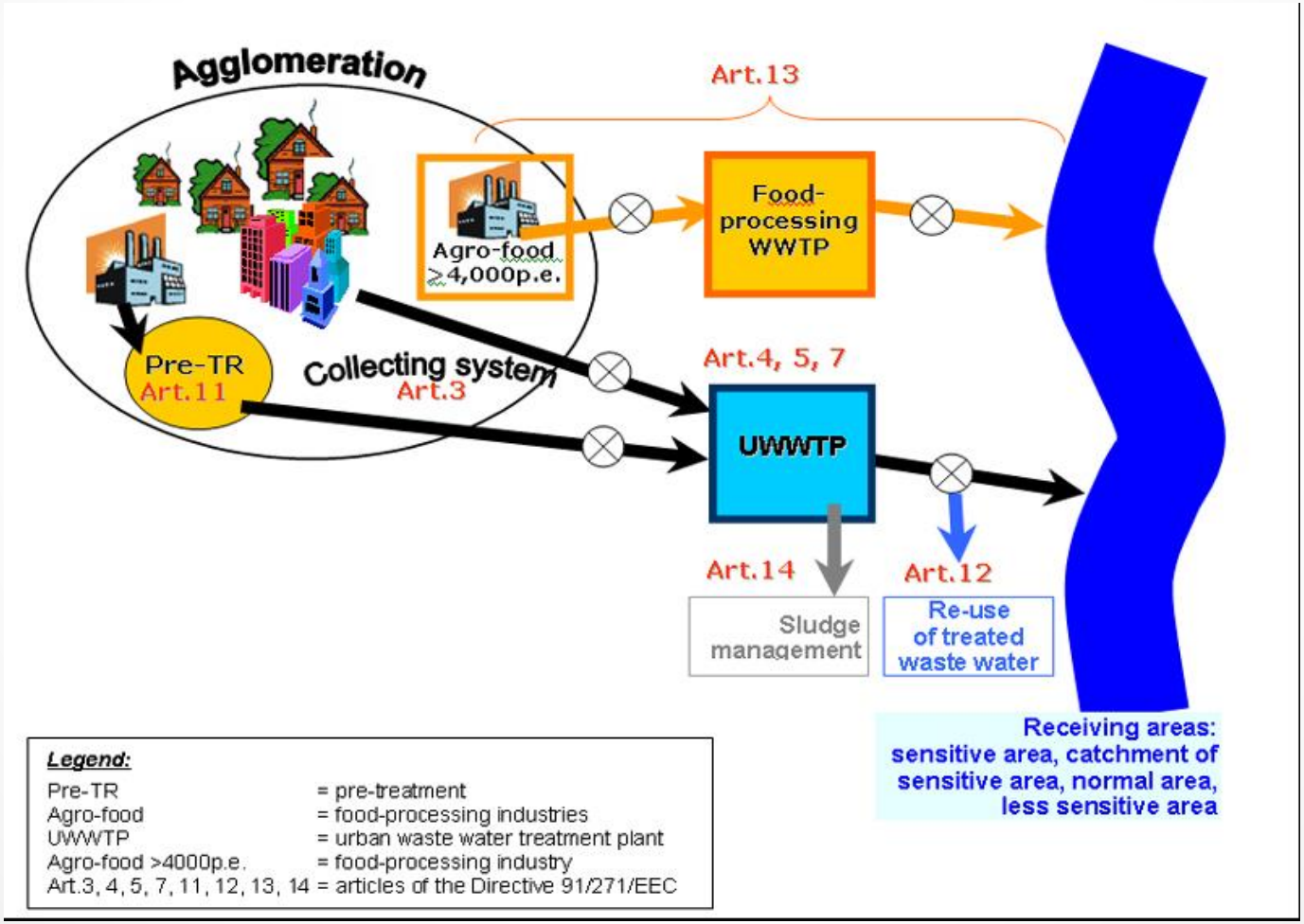

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Kāpēc vajag pieslēgumus? - II

- Vai jauni pieslēgumi ir ūdenssaimniecības uzņēmumu bizness? (katrs jauns tīklu izbūves m maksā dārgāk par iepriekšējo)
- Ir tikai normāli pilsētvidē veidot centralizētu sistēmu
- Izpratne par to, kā es pilsētā ietekmēju vidi, sevi un savu kaimiņu
- Galvenie ar pilsētu attīstību saistītie cilvēka antropogēnās ietekmes uz apkārtējo vidi veidi ir:
  - ✓ pārmērīga dabas resursu izsmelšana;
  - ✓ apkārtējās vides piesārņojums;
  - ✓ ekoloģisko sistēmu un reljefa tehniskā pārveidošana un izjaukšana;
  - ✓ estētiskā ietekme - vizualizācija, sajūtas - smakas;
  - ✓ globālās klimata izmaiņas - plūdi

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Vai uzņēmumam jāveic sekojošas funkcijas?

- ☑ regulāri jāinformē vietējā sabiedrība par uzņēmuma darbību, pakalpojumiem
- ☑ mājas lapas izstrāde, uzturēšana
- ☑ jāizstrādā informatīvie materiāli
- ☑ ārējās komunikācijas pasākumu organizēšana (Pasaules ūdens diena)
- ☑ Aktīva līdzdalība citos pasākumos (Muzeju nakts, Biznesa dienas u.c.)
- ☑ jāpiedāvā ekskursijas uz objektiem
- ☑ jāuzsāk sadarbību ar citām organizācijām

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Labā prakse ārzemēs - I

Mobils, saprotams informācijas pasniegšanas veids

Atpazīstams tēls

Labā prakse ārzemēs - II

- **Pieredzes apmaiņa dzeramā ūdens reklamēšanā**

  (Ņemot vērā pastāvošos stereotipus, ka nedrīkst dzert krāna ūdeni, ieviesuši «karafes» akciju, izveidojuši ūdens bāru, ar ko piedalās publiskos pasākumos, nodrošinot arī krāna ūdens tūlītēju sagāzēšanu, pašvaldība neatbalsta publiskus pasākumus ar pudelēs pildītu ūdeni, bet vienmēr nodrošina ūdens piegādi ar vietējā uzņēmuma palīdzību)

- **Vides izglītības centrs dažādiem vecumiem**

- **Interneta mājas lapā** izstrādātas iespējas izpildīt **animāciju, kura ļauj aprēķināt cik Tava mājsaimniecība patērē ūdeni** noteiktā laika periodā, kā var ekonomēt.

  Ievietota filma (virtuālā ekskursija) ar ražošanas objektos piedāvātajām ekskursijām

Labā prakse pie mums

Valmiera

www.valmierasudens.lv

Ventspils

www.udeka.lv

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Izglītots klients droši lieto ūdeni no krāna un zina, ka notekūdeņi viņa pilsētā tiek pienācīgi attīrīti

Izglītots klients ir atbildīgs klients un ir orientēts uz pakalpojuma lietderīgu izmantošanu

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA

Paldies par uzmanību!

...

www.lwwwwa.lv

LATVIJAS ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS UZŅĒMUMU ASOCIĀCIJA